

сутствие реальной возможности пользоваться денежными средствами займодавец не вправе требовать от заемщика уплаты регулятивных процентов, а равно требовать возврата денежных средств.

Список литературы

1. Агафонов И.С. О соотношении категорий «кредит» и «займ» / И.С. Агафонов // Вестник Московского университета МВД России. – 2013. - № 1. С. 50-53

2. Договорное и обязательственное право (общая часть): постатейный комментарий к статьям 307–453 Гражданского кодекса Российской Федерации [Электронное издание. Редакция 1.0] / Отв. ред. А.Г. Карапетов. – М.: М-Логос, 2017. – 1120 с.

3. Шершеневич Г.Ф. Курс торгового права: Товар. Торговые сделки. Т.2 / Г.Ф. Шершеневич Г.Ф. – М.: Статут, 2003. – 544 с.

УДК: 338.486

Лохман Н.В.

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Lokhman N.V.

*Donetsk National University of Economics and Trade
named after M. Tugan-Baranovsky*

ANALYSIS OF MODALS OF INNOVATIONAL POTENTIAL

Анотація

У статті представлено позиції авторів щодо характеристики категорій «інноваційний потенціал суспільства» та «інноваційний потенціал країни»; запропоновано власне визначення поняття «інноваційний потенціал країни» надано ключові характеристики основних моделей інноваційного потенціалу. Мета статті полягає у детальній характеристиці інноваційного потенціалу на макрорівні, що має сприяти розвитку інноваційного потенціалу на основі закордонного досвіду.

Abstract

The author's positions on the characteristics of the categories "innovative potential of society" and "country's innovative potential" are presented in the article; the actual definition of the concept "innovative potential of the country" is given the key characteristics of the basic models of innovation potential. The purpose of the paper is to provide a detailed description of the innovation potential at the macro level, which should promote the development of innovative potential on the basis of foreign experience.

Ключові слова: інноваційний потенціал, розвиток, модель інноваційного потенціалу, інноваційний потенціал суспільства, інноваційний потенціал країни.

Key words: innovative potential, development, model of innovation potential, innovative potential of the society, innovative potential of the country.

Інноваційна спрямованість сучасного суспільства є визначальною умовою інтеграції економіки України до світової економічної системи. Вагомим чинником ефективного існування та успішного розвитку країни, за мінливих умов господарювання, є наявність інноваційного потенціалу.

В літературі має місце розгляд питання інноваційного потенціалу суспільства. Автори Петровська Ж. А. [6], Макаренко М. В. [3] пропонують визначити інноваційний потенціал суспільства з точки зору ресурсно-результативного підходу.

Ще одне поняття, що характеризує макрорівень, на якому варто зупинитися – це інноваційний потенціал країни. Григор О. О. [2, с. 20] бачить інноваційний потенціал країни як сукупність трудових, матеріально-технічних, фінансових, організаційних та інформаційних ресурсів, тобто визначає це поняття з точки зору ресурсного підходу, в свою чергу, Альгіна М. В. та Боднар В. А. [1], розглядають це поняття з точки зору системно-просторового підходу (таблиця 1).

**Позиції авторів щодо характеристики категорій «інноваційний потенціал суспільства»
та «інноваційний потенціал країни»**

Підхід до розуміння	Характеристика інноваційного потенціалу	Ознака інноваційного потенціалу
Інноваційний потенціал суспільства		
Ресурсно-результативний	Під інноваційним потенціалом суспільства слід розуміти наявні ресурси інноваційного розвитку, а також здатність соціально-економічної системи використовувати дані ресурси для досягнення інноваційних цілей національної економіки [6, с.187]	ресурси; розвиток; ціль
Ресурсно-результативний	Інноваційним потенціалом є не вся кількість ресурсів, які суспільство збирається використовувати для свого перспективного розвитку, а тільки та їхня частина, що може бути використана для збільшення обсягів або поліпшення якості кінцевого споживання [4, с. 63]	ресурси; розвиток; споживання
Інноваційний потенціал країни		
Ресурсний	Інноваційний потенціал країни являє собою сукупність трудових, матеріально-технічних, фінансових, організаційних та інформаційних ресурсів [2, с. 20]	ресурси
Системно-просмотровий	Інноваційний потенціал соціально-економічної системи країни акумулює в собі всі інноваційні потенціали регіонів, галузей і підприємств, і є ширше їх сукупності; інноваційний потенціал регіону містить деяку частину інноваційних потенціалів галузей і ширше їх; інноваційний потенціал галузі містить інноваційний потенціал галузевих підприємств і є ширше їх [1]	система; регіон; галузь; підприємство

З нашої точки зору, аутентичність терміну «інноваційний потенціал країни» полягає у конвергенції і типологізації визначень інноваційний потенціал національної економічної системи, інноваційний потенціал економіки, інноваційний потенціал системи, інноваційний потенціал суспільства. Тому ми пропонуємо наступне визначення: інноваційний потенціал країни – це здатність економічної системи країни до зміни, поліпшення, прогресу на основі трансформації явних та неявних ресурсів за допомогою інфраструктурних елементів шляхом реалізації інноваційної стратегії з метою підвищення конкурентоспроможності країни.

Інноваційний потенціал різних країн має різні форми і зміст, у зв'язку з цим виділяють сучасні моделі інноваційного потенціалу на основі досвіду і досягнень цих країн. На думку, Е.В. Павлиша [5, с.

238-239], не існує єдиних загальноприйнятих моделей інноваційного потенціалу, тому що регулювання територіального розвитку і світова практика дуже диференційовані залежно від особливостей і рівня розвитку національних економік, державного устрою, політичних традицій, ступеня інтегрованості національної економіки у світовий простір. Лідерами інноваційного розвитку виступають економічно розвинуті країни: США, країни західної Європи, Японія, та, так звані, нові індустріальні країни: Південна Корея, Китай, Тайвань. Підходи до інноваційного потенціалу в цих країнах значно відрізняються. В загальному розумінні можливо виділити три принципові моделі інноваційного потенціалу країни: американську, європейську, азіатську (рисунок 1)

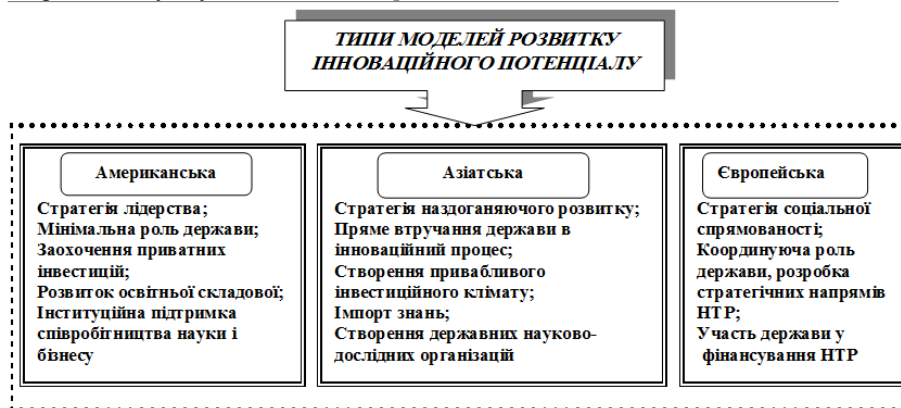

Рисунок 1. Ключові характеристики основних моделей інноваційного потенціалу Складено на основі [5, с. 238 - 239; 8, с. 58 - 59]

Американська модель інноваційного потенціалу характеризується мінімальним втручанням держави у ринкові відносини, роль держави зводиться до визначення «правил гри» на ринку інновацій, фіскальне стимулювання впровадження інновацій в приватному секторі, створення сприятливого інституціонального середовища взаємодії університетів і бізнесу. Стратегічним пріоритетом країни виступає стратегія лідерства, а саме: забезпечення лідерства в розробці і промислового впровадженні нових технологій в масове виробництво. Щодо інвестиційної складової, то дана модель передбачає, заохочення приватних інвестицій через фіскальні стимули, розвиток венчурних схем фінансування малого інноваційного підприємництва. Розвиток освітньої складової інноваційного потенціалу полягає у нормативно-правовій підтримці конкурентного ринку праці, фінансування освітніх програм на конкурсних засадах у формі грантів. Розвиток науково-технічної складової інноваційного потенціалу передбачає нормативно-правову і інституціональну підтримку співробітництва науково-технічних закладів і бізнесу, фінансування фундаментальних досліджень.

Європейська модель інноваційного потенціалу має за основу стратегію соціальної спрямованості (збереження лідерства в науково-технічній сфері, захист присутності на ринку, зрівняння міжрегіональних відмінностей). Держава при цьому забезпечує розробку стратегічних напрямів НТР через прийняття програмних документів і участі в фінансуванні науково-технічних проектів без втручання в систему прав власності та покриття частини ризиків інноваційної діяльності через участь держави в фінансуванні науково-технічних розробок на основі рамочних програм. Данна модель передбачає стимулювання міжрегіонального співробітництва освітніх закладів, фінансування фундаментальних і прикладних наукових досліджень в стратегічних галузях.

Азіатська модель інноваційного потенціалу забезпечує імпорт і освоєння нових технологій з стратегічною метою подальшого розвитку технологій на ендогенній основі, при цьому держава напряму втручається в інноваційний процес шляхом створення на першому етапі державних підприємств, на другому етапі – формування програм інноваційного розвитку і інвестиційної політики з максимальною участю приватного сектору. В рамках інвестиційної

політики ця модель передбачає створення привабливого інвестиційного клімату задля заохочення іноземних інвестицій в стратегічні галузі, пряму участь держави у фінансуванні. Щодо розвитку науково-освітньої системи, то в даному випадку передбачено імпорт знань через заохочення освіти спеціалістів за кордоном, створення державних університетів, створення державних науково-дослідних закладів [8, с. 58-59].

Отже, сьогодні інноваційні зміни у суспільстві мають можливість орієнтуватися на прогресивний досвід країн світу з питань трансформації економіки та впроваджувати найкращі надбання щодо розвитку інноваційного потенціалу.

Список літератури:

1. Альгіна М. В., Боднар В. А. Инновационный потенциал экономической системы и его оценка *Современные технологии управления*. 2011. №1 (1). Режим доступа: <http://sovman.ru/article/0101>
2. Григор О. О. Аналіз науково-технічного та інноваційного потенціалу України *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 4. С. 20-22
3. Макаренко М. В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №4 (130). С.217-224
4. Макаренко М. В. Оцінка інноваційного потенціалу як інструмент управління інноваційним розвитком регіону. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 3. Т. 1. С.62-71. Режим доступа: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>
5. Павлиш Є. В. Детерминанти інноваційного потенціала регіона в міжнародній среде диффузии інновацій. *Економіческая наука сегодня*. 2017. № 5. С. 235-252
6. Петровская Ж. А. Инновационный потенциал экономического роста: сущность, структура, показатели. *Вестник СГССУ*. 2009. № 2(26). С. 183-187
7. Кавтиш О. П., Круш Н. П. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. Режим доступа: <http://economy.kpi.ua/uk/node/315>.
8. Організаційне забезпечення підвищення інноваційного потенціалу регіону: монографія / В. М. Василенко, Е. В. Павлиш, С. Ю. Юрченко / Наук. ред.: Василенко В. М. – Донецьк: «ВІК», 2013. – 205 с.